
COEDUCACIÓ

COEDUCACIÓ

QUÈ ÉS LA COEDUCACIÓ?

La coeducació és l'acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de les nenes i els nens, i de les noies i els nois, independentment del seu sexe o orientació sexual, potenciant així la igualtat real d'oportunitats.

La coeducació cerca l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de gènere o d'orientació sexual i el respecte per a la diversitat de l'alumnat.

INTRODUCCIÓ

La coeducació proporciona tant a l'alumnat, com al professorat i a tota la comunitat educativa, estratègies que poden modificar les relacions de poder, d'abús i de limitacions estereotipades per a cada gènere i transformar-les en relacions més justes i plurals.

Caldrà dissenyar intervencions socioeducatives que sensibilitzin a tota la comunitat educativa per tal que es prengui consciència dels elements que generen desigualtats per raó de gènere i, per tant, esdevinguin agents de transformació.

Una bona acció coeducadora tant a nivell de centre, com d'aula i entorn és fonamental per prevenir la violència masclista i homòfoba, per reduir conductes de risc i per facilitar la detecció prematura de relacions abusives.

MARC NORMATIU

[Normativa sobre Coeducació](#)

COEDUCACIÓ		Àmbit CENTRE
A Sensibilitzem el claustre sobre la importància d'una acció educativa que potencii la igualtat d'oportunitats entre nois i noies.		
A1	Programar actuacions específiques de sensibilització (claustres, reunions informatives, comissions mixtes, etc.) per compartir la necessitat de treballar la coeducació.	
	Coeducació i promoció de la igualtat de gènere En el document Convivència i clima escolar, dels Documents d'organització de centre, s'exposen els trets fonamentals d'un centre coeducador i promotor de polítiques d'igualtat de gènere. Document per a la reflexió i sensibilització.	
	Guia de coeducació per als centres educatius : pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre Document elaborat conjuntament entre l'Institut Català de les Dones i el Departament d'Ensenyament, on es troben arguments per a la sensibilització i reflexió, i recursos per aplicar la pràctica coeducativa al centre.	
	L'enigma no és una broma Aquest vídeo elaborat per l'Oficina dels Drets Humans de les Nacions Unides proposa reflexionar sobre la situació dels col·lectius de gays, lesbianes, bisexuals o transexuals en diferents països amb l'objectiu de sensibilitzar i poder construir una societat lliure i igualitària.	
A2	Compartir la necessitat de treballar en la prevenció de la violència masclista o per motius d'orientació afectivosexual.	
	Programa Estimar no fa mal : materials de sensibilització adreçats a docents L'Institut Català de les Dones ha elaborat aquest material per ajudar a desenvolupar actuacions preventives de caràcter pedagògic i/o formatiu encaminades a evitar o reduir la incidència de la violència masclista.	
	Prevenció de la violència de gènere: Tolerància Zero El Departament d'Ensenyament, a través de l'Obra Social La Caixa, ofereix formació amb la finalitat de prevenir i/o eliminar la violència masclista en el context socioeducatiu. Aquest curs és semipresencial amb una durada de 40 hores lectives i inclou la implementació del projecte de centre per a la prevenció de la violència de gènere. Aquesta formació està adreçada al professorat de centres d'educació primària, secundària, centres de formació d'adults, així com professionals dels serveis educatius. Més informació sobre el programa .	
	Lloc web de la Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP) y el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad a través de la Delegación del Gobierno para la Violencia de Género, La FEMP posa a disposició aquesta guia per implicar el centre educatiu en l'eliminació de la violència de gènere i totes les formes de discriminació. Hi ha un apartat de prevenció i detecció dins de l'àmbit escolar.	
A3	Analitzar els conflictes relacionats amb la violència vers la dona u homòfoba que es donen en el centre i fer-ne el retorn al professorat com a punt de partida del debat i la reflexió.	
	La proposta d'actuació és el recurs.	

B Incorporem la coeducació i la prevenció de la violència masclista o homòfoba als diferents documents de centre.	
B1	<p>Recollir en el PEC la importància de la coeducació i la prevenció de la violència masclista o homòfoba.</p>
	<p>Projecte Educatiu de Centre. Escola Els Castanyers Aquesta escola assumeix una educació per la igualtat, evitant qualsevol tipus de discriminació per raons de sexe, i així ho explicita a la pàgina 5 del seu PEC.</p>
	<p>Projecte Educatiu de Centre. Institut Francesc Ribalta El Projecte educatiu d'aquest centre especifica que es treballa la igualtat de gènere per mitjà de diferents activitats realitzades a les tutories de tots els nivells i també des d'algunes àrees.</p>
	<p>Projecte Educatiu de Centre. La Vitxeta. Reus En el PEC d'aquesta escola s'explicita la composició de la comissió de coeducació i les seves funcions, que treballa per a la prevenció de la violència masclista.</p>
B2	<p>Supervisar el correcte ús del llenguatge no sexista en els documents de centre.</p>
	<p>Guia d'usos no sexistes de la llengua a l'Administració de la Generalitat Aquest document elaborat per la Direcció General de Política lingüística és una eina que facilita la consulta i la resolució de dubtes pel que fa a l'ús d'estratègies i recursos lingüístics en els textos de l'Administració Pública.</p>
B3	<p>Concretar en la Programació General Anual les accions que es realitzaran per fomentar l'educació igualitària.</p>
	<p>Pla anual del CEIP Sant Climent En la Programació general anual d'aquesta escola, la coeducació està present en totes les activitats, integrada com un eix transversal que abasta tota la vida de l'escola. L'escola també disposa d'un projecte sobre coeducació.</p>
B4	<p>Incloure a les NOFC normes claus que garanteixin el respecte a tothom i la no discriminació per raó de gènere o orientació afectivosexual.</p>
	<p>NOFC Secció d'Institut de Cervelló A la secció 2 d'aquest document que recull les NOFC del SES Cervelló s'expliciten els deures de l'alumnat que es concreten en accions com "no discriminar cap membre de la comunitat educativa per raó de naixement, raça, sexe o per qualsevol altra circumstància personal o social".</p>
	<p>NOFC d'Institut Ribera de Sió En el punt 7 d'aquest document es recull la composició i el funcionament de la comissió de coeducació, que té com a finalitat promoure la igualtat d'oportunitats de noies i nois incorporant la perspectiva de gènere a l'acció educativa. També especifica mecanismes de prevenció i gestió de comportaments i actituds discriminatòries per raó de gènere, i en especial comportaments homofòbics i conductes abusives.</p>

B5	<p>Incloure en el Projecte de convivència els protocols d'àmbit convivencial elaborats pel Departament d'Ensenyament.</p> <p>Protocols de millora de la convivència En aquests protocols elaborats pel Departament d'Ensenyament es proposen orientacions per a la prevenció, detecció i la intervenció davant dels conflictes, entre els qual hi ha per discriminació de sexe.</p>
B6	<p>Recollir en la carta de compromís elements que potenciïn l'educació igualitària.</p> <p>Carta de compromís educatiu. Secció d'Institut de Cervelló En aquest document, tant el centre educatiu com les famílies i l'alumnat es comprometen a fomentar el respecte i donar suport a les actuacions per la igualtat de gènere i l'educació afectiva i sexual.</p>
B7	<p>Incloure activitats relacionades amb la coeducació en el pla d'acció tutorial.</p> <p>Eduquem per la coeducació Aquest document de l'INS Aubenç d'Oliana (Lleida), es recullen les activitats relacionades amb la coeducació en el marc del seu Pla d'Acció Tutorial.</p>
<p>C Disposem d'una estructura organitzativa que afavoreix el treball de la coeducació en el centre.</p>	
C1	<p>Incorporar en el Consell Escolar el referent de coeducació per impulsar mesures educatives a favor de la igualtat i contra la violència vers la dona.</p> <p>Consell Escolar de Centre. AMPA CEIP Amadeu Vives En aquest document, l'AMPA recull les principals orientacions sobre la composició i les funcions del Consell escolar, i destaca que un cop constituït, s'ha de designar una persona que impulsi mesures educatives de foment de la igualtat real i efectiva entre homes i dones.</p> <p>Coeducació per a les persones de referència dels consells escolars de centre. Departament d'Ensenyament Aquesta formació telemàtica està adreçada a les persones designades com a referents de coeducació de centre per tal que puguin desenvolupar les seves funcions.</p>
C2	<p>Crear una comissió de coeducació on estiguin el representant del consell escolar, el cap d'estudis i dues persones més.</p> <p>Consell escolar de l'Escola Alexandre Galí. En el Consell escolar d'aquesta escola hi ha, entre d'altres, la comissió de convivència i igualtat de oportunitats, que tracta de qüestions relacionades amb el clima de centre i facilita el treball coeducador del centre.</p>

D Fem servir els protocols per a la millora de la convivència elaborats pel Departament d'Ensenyament.	
D1	<p>Aplicar el circuit establert en el protocol de detecció i intervenció en cas de conflicte greu amb l'alumnat en el àmbit de coeducació i la violència masclista o homòfoba.</p> <p>Protocol de detecció i intervenció en cas de conflicte greu amb l'alumnat En aquest protocol elaborat pel Departament d'Ensenyament s'indiquen les accions a seguir pel centre en cas de detectar situacions de conflicte greument perjudicials per a la convivència.</p>
D2	<p>Programar les accions preventives establertes en els protocols de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament i ciberassetjament entre iguals.</p> <p>Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista. Departament de Benestar Social i Família Aquesta guia adreçada als professionals de Joventut ofereix orientacions, material de suport i recursos per l'actuació en violència masclista amb persones joves.</p> <p>Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament entre iguals En el marc del Projecte de convivència, el Departament d'Ensenyament ofereix als centres un protocol d'actuació enfront l'assetjament escolar. El protocol inclou recursos i orientacions per a la prevenció, la detecció i la intervenció enfront l'assetjament entre iguals.</p> <p>Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront el ciberassetjament entre iguals En el marc del Projecte de convivència, el Departament d'Ensenyament ofereix als centres un protocol d'actuació enfront el ciberassetjament escolar. El protocol inclou recursos i orientacions per a la prevenció, la detecció i la intervenció enfront el ciberassetjament entre iguals.</p>
D3	<p>Difondre a tots els membres de la comunitat educativa els indicadors que estan recollits en els protocols a fi de detectar les relacions abusives.</p> <p>Protocols per a la millora de la convivència En aquest espai de la XTEC es pot accedir als diversos protocols d'àmbit convivencial elaborats pel Departament d'Ensenyament per combatre situacions de conflicte. Els protocols ofereixen indicadors per tal de detectar possibles relacions abusives al centre.</p>
E Planifiquem estratègies de prevenció de les desigualtats de gènere i relacions d'abús de poder.	
E1	<p>Promoure la gestió positiva de situacions de conflicte vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista i d'orientació afectivosexual.</p> <p>Educar en la gestió positiva de conflictes Curs telemàtic. Internivells: Educació Infantil-Primària-Secundària En aquest curs telemàtic del Departament d'Ensenyament s'ofereixen recursos i s'aprofundeix en la gestió positiva dels conflictes com a estratègia educativa de centre i d'aula.</p>

E2	Impulsar la implementació de programes que promoguin la igualtat de gènere.
	Igualtat i diferències. Crèdit variable. Institut La Pineda Aquest crèdit variable té com a objectius donar a conèixer la situació actual de les dones i els homes, i provocar un canvi o millora d'actitud respecte aquesta sensibilitat.
	No me cubras de lunares Institut Doctor Trueta del Prat del Llobregat En aquest article s'exposa el pla d'actuacions que l'Institut Dr Trueta ha dut a terme per la prevenció dels maltractaments a les dones, així com propostes d'intervenció.
	Dossier pedagògic del programa "Estimar no fa mal" Aquest programa proposa actuacions preventives adreçades a joves adolescents, pares i mares de persones joves i professionals dels diferents àmbits que treballen amb joves per tal d'evitar les conductes abusives per raó de gènere.
E3	Generar espais que facilitin la trobada entre alumnes.
	Tutoria entre iguals En aquest document elaborat per l'EAP del Berguedà es donen orientacions sobre la tutoria entre iguals. Les relacions que es donen entre els alumnes mitjançant aquesta estratègia, permet crear un ambient coeducador en el centre.
E4	Reforçar el treball preventiu contra la violència de gènere per promoure nous models de relació igualitaris entre dones i homes.
	Millorem la relació entre iguals. Institut El Palau En aquest document es troba la proposta d'actuacions que fa aquest centre per prevenir la violència i les relacions abusives, adreçades a l'alumnat de 3r d'ESO.
	Institut Guindavols. Eduquem per a la igualtat. Projecte de Coeducació Aquest projecte inclou activitats articulades en tres àmbits d'actuació: el foment del llenguatge inclusiu, sensibilització de tota la comunitat educativa i actuacions a l'aula per incidir directament en l'alumnat.
E5	Elaborar un registre de les incidències i conflictes de caràcter de gènere o homòfob.
	Full de registre de conflictes i de les interaccions que originen Aquest document elaborat per l'EAP d'Esplugues de Llobregat permet fer el recull sistemàtic de conflictes.
E6	Establir propostes d'actuacions específiques per tractar situacions de conflicte de caràcter sexista u homòfob.
	Identitat, gènere i adolescència. Proposta coeducativa per a la prevenció de la discriminació sexista i homofòbica. ICD Aquest projecte de recerca analitza actituds i estereotips vers el gènere i la discriminació sexual i homofòbica entre els joves i fa propostes per una intervenció preventiva de les desigualtats sexistes i l'homofòbia als instituts d'ensenyament secundari i a les associacions juvenils i centres de lleure.
F Potenciem la participació de tot l'alumnat en igualtat de condicions i d'oportunitats.	
F1	Impulsar la capacitat de lideratge per a tots i totes.
	La proposta d'actuació és el recurs.

F2	Promoure la representació paritària de l'equip docent en els càrrecs de responsabilitat i representació del centre.
	La proposta d'actuació és el recurs.
F3	Fomentar la representació paritària de l'alumnat en les diferents activitats que es desenvolupen en el centre (representants del Consell Escolar, composició grups de treball, activitats lúdiques, jurats de concursos, etc.).
	La proposta d'actuació és el recurs.
G Garantim un ús no sexista dels espais del centre.	
G1	Planificar la distribució dels espais del centre per afavorir les relacions interpersonals i garantir un ús no sexista dels espais educatius.
	L'escola no és un joc, però s'hi juga Aquest article de Xavier Tedó reflexiona sobre el joc simbòlic, el joc cooperatiu i descriu diverses experiències d'escoles que organitzen el pati perquè sigui un gran espai de joc en que s'afavoreixen les relacions entre nois i noies.
G2	Impulsar la participació de l'alumnat en la distribució dels espais de lleure.
	Juguem? El sexisme en els jocs a l'esbarjo. Aquest treball final de màster de Sílvia Sala reflexiona sobre les pràctiques i els usos, els espais, les activitats i la gestió dels conflictes que es donen en el temps d'esbarjo i proposa un pla d'actuació, seguiment i avaluació (pàgines 79 a 86).
G3	Programar activitats en els espais del lleure (menjador, biblioteca, gimnàs, pati, etc.) que fomentin la distribució de rols igualitaris entre l'alumnat.
	Les escoles limiten l'ús de la pilota En aquest article publicat a la Vanguardia es destaca la tasca de varies escoles, que limiten la pilota a l'esbarjo per intentar que l'alumnat recuperi altres jocs en els que hi participin nens i nenes.
	Coeducació i hàbits Presentació de les activitats que es realitzen a l'Escola Font de la Pòlvora de Girona entorn a la coeducació, per modificar els rols estereotipats del seu alumnat i propiciar el coneixement i l'acceptació del propi sexe i de l'altre.

H Formem la comunitat educativa en coeducació i en la prevenció de la violència masclista o de caràcter homòfob.	
H1	Oferir en el Pla de formació de centre la formació en matèria de coeducació i de prevenció de la violència masclista o per raons d'orientació sexual.
	<p>L'orientació com a eina per a la igualtat. Departament d'Ensenyament Aquest curs telemàtic s'adreça al professorat de centres educatius d'infantil, primària o secundària per facilitar estratègies sobre coeducació i reflexionar al respecte.</p> <p>Coeducació i resolució de conflictes: Eines per la gestió de conflictes incorporant la perspectiva de gènere. Seminari secundària. Servei educatiu Santa Coloma de Gramenet En aquest seminari es treballa per fomentar una educació que promogui el desenvolupament integral dels joves, més enllà del que tradicionalment s'atribueix a la feminitat o a la masculinitat, i donar i construir eines per a la gestió alternativa dels conflictes i per incorporar la perspectiva de gènere en l'acció educativa.</p>
H2	Proposar cursos de coeducació als referents dels consells escolars dels centres educatius (curs telemàtic de Coeducació per a les persones de referència dels consells escolars de centre).
	<p>Coeducació per a les persones de referència dels consells escolars de centre. Departament d'Ensenyament Aquesta formació telemàtica està adreçada específicament a les persones referents de coeducació dels consells escolars dels centres d'infantil, primària o secundària.</p>
I Recollim i divulguem les bones pràctiques realitzades en coeducació.	
I1	Seguir els protocols establerts pel Departament d'Ensenyament per fer arribar les bones pràctiques que el centre realitza i que se'n faci difusió.
	<p>Projecte de Convivència > Recursos En aquest espai de la XTEC trobareu les orientacions i un model de fitxa per fer arribar les bones pràctiques que en matèria de convivència es desenvolupen en els centres educatius.</p> <p>Coeducació ara. Servei educatiu Santa Coloma de Gramenet Aquesta formació vol oferir un espai de reflexió sobre la pràctica coeducativa als centres d'infantil, primària i secundària.</p>
I2	Recollir i aportar les experiències que es duen a terme en el centre als seminaris de traspàs primària-secundària, reunions amb altres centres de l'entorn, etc.
	<p>Informació de traspàs primària-secundària El Departament d'Ensenyament posa a disposició dels centres un model per a la recollida d'informació en el traspàs de primària-secundària on hi apareixen aspectes de desenvolupament personal, hàbits, capacitats personals i de les diferents àrees curriculars.</p> <p>Traspàs primària secundària El Servei Eduactiu d'Horta-Guinardó en el seu web té un document de recollida d'informació en el final de l'etapa escolar. Aquest informe recull entre d'altres les actuacions en situacions d'absentisme.</p>

	<p>Coordinació Primària-Secundària En aquest espai del bloc del Servei Educatiu del Vallès Occidental II es recullen diverses experiències de centres de la zona que participen en activitats conjuntes que faciliten l'intercanvi i la relació dels alumnes i professors.</p>
J Avaluem el funcionament dels processos i actuacions del projecte coeducatiu i ho recollim en la memòria anual del centre.	
J1	<p>Recollir el grau de satisfacció dels diferents agents de la comunitat escolar sobre les mesures i actuacions del centre en l'àmbit de la coeducació.</p>
	<p>Solució als problemes de disciplina. Ferraments per a un pla de Convivència. Generalitat Valenciana En aquest dossier s'ofereixen al professorat pautes de valoració de la disciplina tant al centre (pàgina 34) com a l'aula (pàgina 48).</p>
	<p>Enquestes En aquest espai del web de l'institut Canigó de Lleida els alumnes i les seves famílies poden accedir a un qüestionari on se'ls pregunta sobre el seu grau de satisfacció quant a la convivència i altres aspectes relacionats amb el centre. Accés a Enquesta per a l'alumnat i Enquesta per a famílies</p>
	<p>Valoració de la satisfacció familiar En aquest document de l'institut Celestí Bellera de Granollers, emmarcat dins els Plans educatius d'entorn, es recull l'experiència del centre d'avaluar el grau de satisfacció de les famílies respecte als diferents serveis educatius que ofereix el centre. Altres enllaços relacionats: Resultats del qüestionari de clima escolar, on, entre d'altres aspectes, es valora el clima de centre, la resolució de conflictes, la disciplina, etc. Avaluació del grau de satisfacció de les famílies amb els serveis educatius del nostre institut</p>
J2	<p>Determinar el grau d'impacte de la resolució de situacions de conflicte vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista i d'orientació afectivosexual en la millora del clima de convivència del centre.</p>
	<p>La proposta d'actuació és el recurs.</p>
J3	<p>Realitzar per part del referent de coeducació del Consell Escolar un informe valoratiu de les actuacions realitzades en aquest àmbit, incloent les propostes de millora.</p>
	<p>La proposta d'actuació és el recurs.</p>

COEDUCACIÓ		Àmbit AULA
A Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures, estratègies i actuacions per educar l'alumnat en el respecte i la no discriminació per raons de gènere o orientació afectivosexual.		
A1	Fer una distribució de responsabilitats, càrrecs i funcions equilibrada.	
	Tots i totes fem les feines i ... tenim cura de l'altri . CEIP Torroja i Miret En aquesta escola s'aposta per un projecte educatiu integrador que té com a objectiu, entre altres, el repartiment de les tasques de l'escola de manera equitativa trencant una dinàmica diferenciadora.	
A2	Incorporar l'ús habitual del llenguatge inclusiu que doni el mateix protagonisme a tot l'alumnat.	
	Receptes per visualitzar les dones en l'àmbit de l'educació Aquest document dóna orientacions per a la utilització no sexista del llenguatge.	
	Dones amb mirada coeducativa En aquest document s'ofereixen solucions i alternatives a les redaccions habituals, per tal de poder redactar els documents de centre sense utilitzar el masculí genèric.	
	Orientacions i recomanacions per elaborar i seleccionar continguts educatius digitals . Departament d'Ensenyament Aquest document ofereix orientacions generals sobre els continguts educatius digitals en relació al llenguatge inclusiu.	
A3	Potenciar els espais de tutoria per establir diàlegs sobre el respecte a la diferència i a la diversitat de gènere i orientació sexual mitjançant elements de reflexió i anàlisi de material per al tractament de la diversitat.	
	Decidim en igualtat i replantegem la situació Aquesta unitat didàctica està dissenyada per dur-la a terme en el marc de l'acció tutorial d'alumnes de 3r d'ESO i desenvolupa aspectes com el reconeixement de la situació social i laboral de la dona, la identificació de prejudicis antropocèntrics, la interpretació de la publicitat des d'una perspectiva de gènere i la importància dels sabers de les dones en l'actualitat.	
	Aprendre a estimar sense prejudicis Rafaela Subías de la Fuente. Eines i materials curriculars per a l'educació afectiva i sexual. Aquest treball recull un model d'enquesta per recollir algunes idees de l'alumnat sobre l'afectivitat i la sexualitat i el resultat de la seva aplicació. També inclou una proposta d'un taller, l'anàlisi d'unes històries d'amor confeccionades per alumnes i una programació didàctica amb models d'activitats per portar a terme a l'ESO.	

	<p>Coeducació i cinema. Llistat de pel·lícules Coral Caro En aquest llistat es poden trobar pel·lícules per treballar a l'aula l'educació per a la igualtat, la coeducació i la interculturalitat a través del cinema. També inclou les següents guies didàctiques;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Història d'una gavina i del gat que la va ensenyar a volar - Billy Eliot - Whale Rider - Las mujeres de verdad tienen curvas - Quiero ser como Beckham
	<p>Cinema i dona. Cinecafé Proposta de pel·lícules de l'associació CineCafé per treballar a l'aula el dia internacional dels drets de la dona mitjançant el visionat i el debat sobre pel·lícules com Persépolis, Las 13 rosas, En tierra de hombres i Agua.</p>
	<p>Coeducació i cinema. Aulamedia En aquest enllaç es poden trobar pel·lícules per analitzar els estereotips i trobar models d'actuació i referents positius.</p>
A4	<p>Ajudar l'alumnat a analitzar situacions de conflicte vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista i d'orientació afectivosexual.</p>
	<p>Campanya de prevenció del bullying Informació sobre la darrera campanya per a joves que ha editat l'entitat Pandora envers la prevenció del bullying trans/lesbo/homofòbic.</p>
	<p>Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista. Departament de Benestar Social i Família Aquesta guia adreçada als professionals de Joventut ofereix orientacions, material de suport i recursos per l'actuació en violència masclista amb persones joves.</p>
A5	<p>Actuar reconduint actituds quan detectem rols o estereotips discriminatoris en el grup i en els jocs.</p>
	<p>La proposta d'actuació és el recurs.</p>
A6	<p>Revisar les relacions que es donen dins del clima de l'aula, per ajudar que siguin igualitàries i no discriminatòries (sociogrames, etc.).</p>
	<p>Sociograma GRODE En aquest espai es pot accedir a informació sobre el sociograma elaborat pel grup GRODE (Grup d'investigació, orientació i desenvolupament educatiu) de la UAB, així com a diversos grups de treball, formació, bibliografia, etc.</p>
	<p>Conductes i experiències socials a classe (CESC). Institut per a la convivència i l'èxit escolar, Illes Balears En aquest espai web es posa a disposició dels centres educatius un qüestionari per avaluar les relacions entre iguals amb instruccions per a la seva administració, correcció i interpretació.</p>

A7	Realitzar activitats vinculades amb campanyes d'organismes que treballen per la igualtat de gènere i la prevenció de la violència masclista i homòfoba (<i>Estimar no fa mal, Dia internacional de la Dona, Jo també sóc divers, etc.</i>).
	Estimar no fa mal Aquest material de l'Institut Català de les dones té com a finalitat proporcionar eines i recursos als i les professionals per tal de treballar des de les aules la prevenció de les relacions abusives.
	Dia internaciona de la prevenció de la violència contra les dones A l'espai xtec s'aporten recursos per treballar a l'aula el dia internacional de prevenció de la violència contra les dones.
	Dia de la dona L'Institut Català de les Dones ofereix informació per treballar a l'aula el Dia internacional de la Dona.
	Relació Sana, una aplicació gratuïta pel mòbil per a fomentar les relacions igualitàries Aquest dossier informatiu de la Comunitat de Múrcia descriu una aplicació gratuïta pel mòbil per fomentar les relacions igualitàries i la prevenció de la violència de gènere.
A8	Potenciar la tutoria individualitzada i la tutoria entre iguals.
	Orientacions per a la tutoria individual En aquesta adaptació del llibre <i>Aprendre junts a l'aula. Una proposta inclusiva</i> publicat per l'editorial Graó podeu consultar objectius, estratègies i activitats per a la tutoria individualitzada, espai adequat per fomentar en els alumnes els valors del respecte a la diferència.
B Incorporem continguts de coeducació i prevenció de la violència masclista i homòfoba en el currículum de les diverses àrees.	
B1	Planificar i seqüenciar els continguts de la coeducació a les diferents àrees curriculars.
	Matemàtiques per reflexionar, matemàtiques per investigar . IES El Castell Aquesta proposta didàctica, adreçada a alumnat de 2n d'ESO, apropa les matemàtiques als joves utilitzant recursos no estereotipats i posa èmfasi en el paper de les dones matemàtiques en el progrés científic.
	La coeducació a través de l'esport INS Alexandre Galí. Aquest institut promou el Korfball, un esport mixt que permet treballar l'intercanvi de rols i la participació igualitària entre nenes i nens.
	Cuinant al laboratori Aquesta llicència d'estudis de Pilar Pérez Arbej o fereix publicacions i experiències al voltant de cuina i ciència: una proposta coeducativa per a la química de batxillerat.

	<p>Noies i nois, tants a tants. Maletes de llibres per potenciar la comunicació La Biblioteca de l'Associació de Mestres Rosa Sensat posa a disposició de les escoles i instituts de Barcelona, en forma de préstec, tres maletes amb una acurada selecció de llibres de ficció infantils i juvenils, que posen en mans d'infants i joves d'educació infantil, primària i secundària obres que els permeten una mirada i una reflexió en favor de la igualtat d'oportunitats, la superació dels estereotips de gènere, culturals i socials, i aporten recursos per treballar la coeducació.</p> <p>Selecció de llibres per a l'educació secundària Selecció de llibres per a l'educació infantil i primària</p> <hr/> <p>Proposta d'indicadors coeducadors per analitzar la literatura infantil i juvenil. Aquest document de Rosa Sensat ofereix elements per analitzar llibres i revistes tenint en compte el punt de vista coeducador: la igualtat d'oportunitats, el respecte a les diferències i els estereotips de gènere.</p> <hr/> <p>Material didàctic sobre Mercè Rodoreda al web de l'Institut Català de les Dones Aquest material didàctic elaborat per l'Institut Català de les Dones ofereix al professorat un dossier per treballar a l'aula l'obra de l'escriptora catalana més universal.</p>
B2	<p>Motivar l'orientació acadèmicoprofessional de les noies en les diferents àrees de coneixement.</p> <hr/> <p>Dones inventores. INS El Castell Aquesta activitat de tecnologia adreçada a alumnat de 1r d'ESO vol visualitzar el paper de les dones en la ciència i la tecnologia i conscienciar els joves que els homes i les dones poden realitzar les mateixes tasques.</p> <hr/> <p>L'orientació sobre els estudis professionals En aquesta experiència realitzada a l'INS Ernest Lluch de Barcelona es reflexiona sobre l'elecció dels estudis en funció del gènere.</p> <hr/> <p>La diversitat a l'ESO M. Lojo Aquest conjunt de recursos materials i reflexions facilita el treball a les tutories de l'ESO entorn a les professions no estereotipades.</p>
B3	<p>Fomentar l'esperit crític de l'alumnat per identificar i revisar situacions de desigualtat, discriminacions per raó de gènere o orientació sexual.</p> <hr/> <p>Els estereotips de gènere a la publicitat M.J. Alamillo (2010) Aquesta proposta didàctica té com a objectius que les noies i els nois prenguin consciència de la visió antropocèntrica del món i superar estereotips de gènere, preparantlos per saber llegir i comprendre els missatges audiovisuals que transmeten els anuncis i els valors que s'hi amaguen.</p> <hr/> <p>La publicitat: els estereotips, rols tradicionals i identitats de gènere L. Rodriguez Aquesta activitat, amb la que es reflexiona sobre els rols tradicionals de gènere, està pensada per ser implementada amb alumnes de 1r de l'ESO dins d'una optativa de llengua castellana anomenada "Taller de Prensas".</p> <hr/> <p>És natural. Exercicis contra l'homofòbia i per la diferència Aquest Quadern Virtual tracta el tema de l'homofòbia. El quadern té tres fulls amb exercicis a realitzar sota tres punts de vista: passejant, de festa i ajudar a comprendre. Aquest últim se centra en la persona homòfoba.</p>

	<p>Ens agradem Aquesta quadern virtual adreçat a alumnat de 1r d'ESO proposa treballar el respecte a la diferència i a les formes d'estimar-se de cadascú.</p>
	<p>Violència masclista: desmuntant mites Institut Català de les Dones Aquesta exposició proposa una revisió d'alguns mites associats a l'amor romàntic i a la violència masclista. Alhora, ofereix idees i elements de reflexió per transformar aquests mites i creences i avançar, així, vers unes relacions lliures de violència masclista. Al web es poden consultar els plafons.</p>
B4	<p>Supervisar el correcte ús del llenguatge inclusiu en els continguts i materials que se li proporciona a l'alumnat.</p>
	<p>Receptes per visualitzar les dones en l'àmbit de l'educació Aquest document publicat per l' Institut Català de les Dones dona orientacions per a la utilització no sexista del llenguatge.</p>
	<p>Orientacions i recomanacions per elaborar i seleccionar continguts educatius digitals. Departament d'Ensenyament Aquest document ofereix orientacions generals sobre els continguts educatius digitals en relació al llenguatge inclusiu.</p>
B5	<p>Treballar els nous models femenins i les noves masculinitats a través del currículum.</p>
	<p>Calendari 2012. Homes per la igualtat Aquest calendari va ser una iniciativa del Govern Basc per a promoure la igualtat entre homes i dones.</p>
	<p>Coeducació des de la responsabilitat paterna Programa Hombres por la Igualdad. Ayuntamiento de Jerez. Aquesta unitat Didàctica està dissenyada per alumnat d'educació infantil i primària, i així intervenir socioeducativament impulsant una campanya per celebrar el dia del pare igualitari.</p>
	<p>Grup de treball orfeu, coeducació i masculinitats En aquest enllaç trobareu diferents activitats en resposta al paper actual del homes envers la societat actual, elaborades pel Grup de treball Orfeu.</p>
	<p>Associació Candela Aquesta associació o fereix tallers i materials didàctics sobre coeducació: Jo no vull ser princesa Idees i consells per a noies que volen ser lliures Jo no vull ser pilota d'or Idees i consells per a nois que volen ser lliures</p>
B6	<p>Realitzar activitats relacionades amb les diferents àrees del currículum basades en la coeducació, propiciant que els referents o experts siguin femenins.</p>
	<p>Tenir cura: una manera d'entendre la vida Presentació de les activitats que es realitzen a l'ESC Àgora de Barcelona entorn a la coeducació, per construir nous rols en l'alumnat i propiciar el coneixement dels sabers de les dones en diferents àmbits.</p>
	<p>Dones amb història En el web del suplement Sapiens del diari Avui es poden consultar les biografies de dones i les seves aportacions a la ciència, a les matemàtiques, a la història, a les arts...</p>

B7	Utilitzar els diferents recursos pedagògics que es troben en la pàgina web de la XTEC sobre coeducació.
	<p>Coeducació Aquesta apartat del web Xtec ofereix recursos pedagògics sobre coeducació per potenciar la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de sexe, així com la integració, de forma explícita i amb continguts d'aprenentatge, de la perspectiva de gènere.</p>
B8	Analitzar el tractament als mitjans de comunicació dels models dominants a la nostra societat, els rols estereotipats a la publicitat, etc.
	<p>Euclides TV. Teràpia de xoc En aquest vídeo l'alumnat de l'institut Euclides entrevista persones de la comunitat educativa sobre els rols estereotipats a la publicitat.</p>
	<p>Anuncis sexistes: publicitat d'etiqueta Aquest quadern virtual conté un decàleg per analitzar anuncis sexistes, una bateria d'anuncis per mirar críticament utilitzant la pauta anterior i una guia breu de com denunciar la publicitat amb continguts sexistes. També mostra exemples de bones pràctiques publicitàries.</p>
C Promovem la participació i relació a l'aula de tot l'alumnat amb independència del seu gènere o orientació afectivosexual.	
C1	Potenciar relacions entre l'alumnat que es basin en relacions igualitàries i que trenquin estereotips.
	<p>La caseta coeducativa Escola Sant Esteve de Sant Mateu de Bages En aquesta experiència, adreçada a tot l'alumnat de l'escola, s'introdueixen els sabers domèstics a l'escola per treballar hàbits d'autonomia, així com el treball cooperatiu, el repartiment de tasques i la responsabilitat.</p>
	<p>Coeducació i hàbits Escola Font de la Pòlvora de Girona Aquesta escola realitza activitats entorn a la coeducació per modificar els rols estereotipats del seu alumnat i propiciar el coneixement i l'acceptació del propi sexe i de l'altre.</p>
	<p>Les tasques domèstiques a la llar, una responsabilitat compartida. El canvi necessari per conviure. Aquesta web intenta recollir i mostrar algunes de les activitats que l'alumnat de l'institut Eugeni d'Ors de l'Hospitalet de Llobregat ha realitzat dins i fora de l'aula per treballar la coeducació.</p>
C2	Intervenir de manera ràpida i amb fermesa per eradicar actituds i expressions discriminatòries i reaccionar davant qualsevol acte de violència masclista o homòfoba.
	<p>La proposta d'actuació és el recurs.</p>

C3	Fer ús de metodologies d'aprenentatge cooperatiu i col·laboratiu (treball d'investigació, ensenyament recíproc, aprenentatge entre iguals, projectes compartits, etc.), garantint una composició i distribució de responsabilitats equitatives en els grups de treball.
	<p>Treball cooperatiu</p> <p>En aquest vídeo l'alumnat de l'Escola Can Puig de Banyoles mostra com el treball en equip promou la coresponsabilitat, la cooperació, el respecte mutu i la responsabilitat dels alumnes, amb indiferència del seu sexe.</p>
C4	Preveure un registre de les incidències i conflictes de caràcter de gènere o homòfob.
	<p>Model de registre setmanal</p> <p>En aquest enllaç podeu descarregar-vos un model de registre setmanal que permet al propi alumne, amb el modelatge i tutorització del mestre, autoregular la pròpia conducta.</p>
D Disposem d'estratègies per a implicar les famílies en la necessitat del treball en la coeducació i en la prevenció de la violència masclista.	
D1	Utilitzar l'aplicació informàtica Escola i Família per tal de fomentar l'acció tutorial compartida.
	<p>Escola i Família</p> <p>Aquesta aplicació informàtica elaborada pel Departament d'Ensenyament conté orientacions i recursos per promoure la implicació de les famílies en el procés escolar i educatiu dels seus fills. Entre les línies d'intervenció, inclou l'acció tutorial compartida entre docents i família.</p>
D2	Establir les mesures necessàries i els compromisos entre família i tutor del centre en els continguts específics addicionals de la carta de compromís educatiu per a garantir el respecte a la diferència i a l'orientació sexual.
	<p>Orientacions per a l'elaboració de la Carta de Compromís Educatiu. Departament d'Ensenyament</p> <p>En aquest dossier del Departament d'Ensenyament s'ofereixen orientacions i models per a l'elaboració dels continguts específics addicionals de la carta de compromís educatiu.</p>

COEDUCACIÓ		Àmbit ENTORN
A Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills i filles en la coeducació i en la prevenció de la violència masclista i homòfoba.		
A1	Programar, conjuntament amb l'AMPA formació per a pares i mares per tal de compartir experiències i donar continuïtat i coherència a la tasca coeducadora.	
	<p>Les joguines tenen sexe?</p> <p>Aquest taller organitzat per l'AMPA de l'escola Santa Maria d'Avià té com a eix vertebrador l'ús sexista de les joguines i l'educació sense estereotips de gènere.</p>	

A2	<p>Tenir en compte, en la formació entre iguals per a famílies, els continguts del curs telemàtic <i>Coeducació per a les persones de referència dels consells escolars de centre</i>.</p>
	<p>Coeducació per a les persones de referència dels consells escolars de centre. Departament d'Ensenyament Aquesta formació telemàtica està adreçada específicament a les persones referents de coeducació dels consells escolars dels centres educatius. Els continguts d'aquesta formació, es troben en obert al portal XTEC i poden ser utilitzats per sensibilitzar les famílies.</p>
A3	<p>Potenciar la participació dels docents en la formació de les famílies per tal de compartir experiències i donar continuïtat i coherència a la tasca educativa.</p>
	<p>Comunitats d'aprenentatge Espai web on es pot trobar una presentació detallada de les comunitats d'aprenentatge. Especialment destacat l'apartat Formació de familiars, on es proposa la formació conjunta dels diversos membres de la comunitat escolar.</p>
<p>B Participem en xarxes de centres que treballen en la coeducació i en la prevenció de la violència masclista i homòfoba.</p>	
B1	<p>Col·laborar en l'elaboració i desenvolupament de projectes que fomentin la igualtat d'oportunitats, el respecte a la diferència i la prevenció de la violència masclista i homòfoba.</p>
	<p>Una casa per a tothom, un món més just, Institut Guindavols En aquest projecte comunitari l'alumnat ha construït una Casa Coeducativa per promoure la transmissió de valors com la igualtat, la diversitat i el respecte.</p>
B2	<p>Fer jornades d'intercanvi d'experiències i estratègies al voltant de la coeducació.</p>
	<p>Pas a pas i col·lectivament Aquest programa de prevenció de violència de gènere de Santa Coloma de Gramenet s'adreça a tota la comunitat educativa. Els docents participants en el programa van crear materials d'aula per treballar el conflicte amb perspectiva de gènere.</p>
<p>C Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per fomentar els valors de la igualtat de gènere i de les relacions igualitàries.</p>	
C1	<p>Impulsar amb l'administració local el desenvolupament d'activitats lúdiques, culturals i esportives que tinguin una dimensió educativa a favor de la coeducació i de la prevenció de la violència masclista.</p>
	<p>El tren de la coeducació Aquest programa de la Conselleria de Polítiques d'Igualtat, i amb la col·laboració de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Tarragona, ofereix tallers d'igualtat als centres educatius de la ciutat .</p>

	<p>Pla de coeducació del districte de Gràcia. Ajuntament de Barcelona Aquest Pla té com a objectius dissenyar un programa de coeducació que integri tots els àmbits professionals (els centres de Primària i Secundària, les escoles bressol, l'educació d'adults, l'educació no formal, etc.) i sensibilitzar, conscienciar i difondre les polítiques d'igualtat i la perspectiva de gènere entre la ciutadania, i especialment entre els professionals dels centres escolars.</p> <p>Bosses pedagògiques de la Guia de contes per a la igualtat entre nenes i nens Aquest projecte s'emmarca dins el Pla d'Igualtat de l'Ajuntament de Manlleu i consisteix en impulsar la coeducació als centres educatius a través de la lectura. Cada bossa inclou contes que tracten sobre els drets de les dones, la coresponsabilitat en les tasques domèstiques, l'educació afectiva, el rol de pare i mare, la diversitat familiar, l'homosexualitat, l'educació sexual en el sentit de la igualtat de gènere o el joc no sexista, entre altres.</p> <p>Supervisió en coeducació a les llars d'infants públiques municipals. Ajuntament de Barberà Aquest projecte coeducatiu ofereix un espai de reflexió-formació i acció amb les equips de les llars d'infants públiques municipals, amb l'objectiu de transformar la pràctica educativa en pràctica coeducativa.</p>
C2	<p>Promoure amb l'administració local la participació de tot l'alumnat en el teixit educatiu de l'entorn.</p> <p>Pla Català de l'Esport El Departament d'Ensenyament i la Secretaria General de l'Esport, impulsen aquest pla amb l'objectiu d'incrementar la participació igualitària dels infants i joves en activitats físiques i esportives durant l'horari no lectiu.</p> <p>Cop de mà En el marc del PEE de Voltreganès, s'ofereix aquesta activitat amb l'objectiu que tots els nens i nenes del Voltreganès puguin fer totes les activitats de l'escola i altres activitats complementàries amb la col·laboració de les entitats de la població.</p> <p>Projecte Visc, Convisc, Participo Consell de Joventut de Barcelona Aquest projecte vol motivar la participació de l'alumnat tant dins del centre com en el seu entorn més proper, i donar a conèixer els valors de la participació i l'associacionisme entre l'alumnat de secundària.</p> <p>El barri educa IES Llobregat Aquest projecte tracta de portar a la pràctica la idea que institut i barri no són dues realitats aïllades, sinó que interaccionen i configuren el teixit associatiu del barri de Santa Eulàlia de la ciutat de l'Hospitalet.</p>

C3	Elaborar protocols d'actuació davant de conflictes produïts per violència de gènere, homòfoba, i de relacions abusives d'àmbit local.
	Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament entre iguals En el marc del Projecte de convivència, el Departament d'Ensenyament ofereix als centres un protocol d'actuació enfront l'assetjament escolar. El protocol inclou recursos i orientacions, implica la coordinació de l'equip d'intervenció del centre amb altres agents, i pot servir de model per a l'elaboració de protocols d'àmbit comunitari.
	Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront el ciberassetjament entre iguals En el marc del Projecte de convivència, el Departament d'Ensenyament ofereix als centres un protocol d'actuació enfront el ciberassetjament escolar. El protocol inclou recursos, implica la coordinació de l'equip d'intervenció del centre amb altres agents, i pot servir de model per a l'elaboració de protocols d'àmbit comunitari.
	Protocol de detecció i intervenció en cas de conflicte greu amb l'alumnat En el marc del Projecte de convivència, el Departament d'Ensenyament ofereix als centres un protocol d'actuació enfront conflictes greus. El protocol inclou recursos, implica la coordinació de l'equip d'intervenció del centre amb altres agents, i pot servir de model per a l'elaboració de protocols d'àmbit comunitari.
	Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront conductes d'odi i discriminació (pendent de link) El Departament d'Ensenyament, en col·laboració amb el Departament d'Interior, ha elaborat per als centres un protocol d'actuació enfront conductes d'odi i discriminació. Aquest protocol, a més de recursos i orientacions per a la prevenció i detecció de conductes i actituds discriminatòries, inclou pautes d'intervenció des d'una perspectiva comunitària.
	Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista . Departament de Benestar Social i Família Aquesta guia adreçada als professionals de Joventut ofereix orientacions, material de suport i recursos per l'actuació en violència masclista amb persones joves.
	Protocol d'atenció a les dones víctimes de violència masclista de Canovelles Aquest protocol vol unificar els tractaments que s'ofereixen a les dones maltractades per donar una resposta coordinada de tots els agents implicats.
C4	Impulsar amb l'administració local el desenvolupament de <u>Plans educatius d'entorn</u> o altres projectes socioeducatius.
	Plans educatius d'entorn Els Plans educatius d'entorn (PEE) són una proposta educativa que vol donar una resposta comunitària als reptes educatius on el Departament d'Ensenyament i els ajuntaments signen un conveni col·laboratiu amb l'objectiu de l'èxit educatiu i la cohesió social. Per formalitzar aquest conveni cal una petició de l'ajuntament amb el vist-i-plau dels Serveis Territorials.

C5	Col·laborar amb l'administració local en l'elaboració de projectes d'àmbit comunitari (projecte de convivència, educació en valors, etc.).
	Pla de Civisme de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat Projecte d'àmbit municipal que pretén millorar la qualitat de vida dels veïns i de les veïnes potenciant els valors del respecte, el civisme i el bon ús dels espais comuns. Inclou una Xarxa d'educadors i alumnes per la convivència
	Xarxa d'Educadors i alumnes per la convivència Aquesta xarxa, integrada en el pla de civisme de l'ajuntament de Sant Boi de Llobregat, està integrada per educadors de l'ajuntament i alumnat de 9 centres educatius de secundària del municipi. La xarxa desenvolupa activitats educatives que promouen els valors ètics democràtics i el foment de l'educació crítica de la ciutadania.
	Joves en Xarxa Aquest projecte, que implica la comunitat educativa de Santa Coloma de Gramenet, pretén promocionar la convivència i prevenir les actituds violentes o excloents. Hi participen joves i professionals de l'educació amb la col·laboració de la Fundació Integramenet, l'Obra Social de la Caixa i el Servei de convivència de l'ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
	Xarxa per la convivència La Xarxa per la Convivència a Tortosa impulsa un procés comunitari per millorar la convivència i la cohesió social. Aquesta xarxa està oberta als veïns, associacions, centres educatius i altres entitats. Cal destacar iniciatives com ArtXiBarri i Diàlegs per la convivència .
D Ens coordinem amb les entitats de l'entorn per promoure la coeducació.	
D1	Col·laborar amb les entitats de l'entorn per promoure accions que afavoreixin la igualtat de gènere.
	Dia Internacional de la dona a Sant Cugat Aquesta iniciativa ha comptat amb una dotzena d'activitats, des d'un taller sobre gènere i masculinitat organitzat per l'AMPA de l'escola La Floresta, a un concert de les Joventuts musicals per commemorar el Dia Internacional de la Dona i fomentar la paritat, la coeducació i la corresponsabilitat.
	El empoderamiento de la mujer en Villaviciosa (Córdoba) Aquest projecte de coeducació de l'IES La Escribana vol contribuir a l'empoderament de les dones en un entorn rural per tal de contribuir al desenvolupament integral de totes les persones, homes i dones.

D2	Col·laborar amb els mitjans d'àmbit local (ràdio, premsa, televisió, etc.) per fomentar valors com la igualtat de gènere i promoure campanyes sobre la coeducació.
	Prevenió de la violència de gènere a les escoles. Balaguer TV Amb aquesta activitat, de la que la televisió local es fa ressò, es pretén la sensibilització i detecció de relacions abusives i de violència a través de l'anàlisi dels estereotips i rols de gènere presents en els contes i que moltes vegades passen desapercebuts.
	"O restes, o sumes". Ràdio Pego (València) Aquesta campanya contra la violència de gènere promoguda pel grup de dones Cabal i l'Ajuntament de la ciutat s'ha impulsat a través de la ràdio local.

RECURSOS GENERALS